

Kitérők – Sugár Andrással, a volt sztárriporterrel

Ki sírt Brezsnyev temetésén?

■ STEFKA ISTVÁN

Legalább tíz nyelven beszél, tudósításai során százket országban járt, a hetvenes évektől kezdve csaknem három évtizedig a kor legjelentősebb politikusaival készített interjúkat, például Carter amerikai elnökkel, az idősebb Bush amerikai elnökkel vagy Václav Havellel, az egykor üldözött cseh drámaíróval, ma köztársasági elnökkel. Ő Sugár András, az egyik legfelkészültebb magyar riporter, akinek pályáját a Horn–Kuncze korszak elején kettétörték. A beszélgetés egy kollégával készült, ezért tegeződünk.

– Évek óta nem szerepel a képernyőn, a sajtóban Sugár András. A külpolitikai újságírás meghatározó egyéniségének szakmai hírnevét hosszú, kitartó munkával sikerült rágalomokkal szétverni, befektetíteni.

– Valóban, éppen ezért talán igényt tarthatok a „legagyonrágalmozottabb magyar újságíró” címre. Nem tudom felsorolni azt a sok orgánomot, kezdve a már megszűnt Kurírtól a Népszabadságig, amelyek hazugságokkal, rágalomokkal üldöztek engem.

– Emlékezetes állítás volt, hogy te voltál a szovjet pártfőtitkár, Brezsnyev legnagyobb siratója.

FOTÓ: BELICZAY LÁSZLÓ

– Brezsnyev halála és temetése nemzetközi esemény volt. Erre a Magyar Televízió kiküldött engem és Ipper Pált, aki nem tudott oroszul, ezért ő is belőlem volt kénytelen „megélni”. Én egy helyszíni közvetítést adtam az egész temetésről, ahol többek között Helmut Schmidt, Margaret Thatcher, George Bush, Indira Gandhi és tulajdonképpen az egész tőkés világ kondoleált. Tehát – legalább formailag – siratták. Én pedig nem sirattam, hanem helyszíni közvetítést adtam egy fülkéből, és kapásból fordítottam a beszédeket. Ebből lett aztán az a vád, hogy én Brezsnyevet sirattam. Abban a Népszabadságban jelent meg ez, amely valóban siratta a főtitkárt, hatalmas gyászkeretekkel, cikkekkel. Az egyik lapban egy úgynevezett humorista, Trunkó Barnabás, akinek a viccein nem sokan nevettek, azt írta rólam, hogy irigyeltem az Angliába küldött kollégáimat, mert engem csak szovjet pártfőtitkárok temetésére utaztattak. Akkor faxban válaszoltam: nem hiszem, hogy százket országban temettek szovjet főtitkárokat, én ugyanis ennyi országban csináltam riportokat. Ausztrália kivételével minden kontinensen dolgoztam. Ezek az emberek úgy kezelték az egész életművet, hogy „Bresznyev-sirató”. Eörsi Istvánt például, aki nem tárgyilagos jelentésben, hanem lírai versben búcsúztatta a grúz postarablót, miért nem nevezik Sztálin-siratónak?

– Szerinted miért fordultak veled szembe azok az újságírók, akik a balliberális oldalon állnak?

– Hadd idézzem Herczeg Ferencet. Ő azt írta egyszer: világnézetemet és politikai állásfoglalásomat tények és tapasztalatok határozzák meg. Ha a világ radikálisan megváltozik, és a tények és a tapasztalataim is megváltoznak, akkor önféjű, gőgös vagy buta embernek kell lennem, hogy ne változtassak a világnézetemen.

– Ez rád is vonatkozik?

– Várjál! Amikor megdőlt a kommunizmus, az „Isten” porba hullott, magával az eszmével már jóval régebben szakított például Arthur Koestler vagy Magyarországon időben Vásárhelyi Miklós. De a rendszerváltáskor szakított a kommunizmussal Várkonyi Tibor is. Említhetném Horn Gyulát, aki azt állítja magáról, hogy európai szociáldemokrata, vagy Medgyessy Pétert, aki az MSZMP központi bizottságának tagja volt, avagy az újból visszatérő Csehák Juditot, aki 1987-től kezdve a politikai bizottság tagja volt. Mind azt állítják, hogy ők modern európai szociáldemokraták. Mindenkinél szabad a kommunizmussal szakítani, kivéve minket, mert mi valóban elfordultunk a kommunizmustól, ők meg továbbra is csinálják, csak átfestett cégér mögött.

– Lehet, hogy azt gondolták, te megbízható kommunista voltál.

– Számos emberről elmondták már, hogy vagy párttitkár volt, vagy pufajkás, vagy munkásór. Nos, én világletemben egyszerű párttag voltam, egy a nyolcszázezerekből. Semmiféle párttisztességem nem volt. Az olyan exkommunistával, aki ma az MSZP vagy az SZDSZ székeltetője, beleértve a volt maoistákat is, nincs gond, az mind rendes demokrata, az elfogadható. Ám azt a néhány volt párttagot, aki valóban szakított a kommunizmussal, gyalázni és kommunizálni kell. Amikor például a Dubcek- és a Havel-interjúkat készítettem 1989-ben – Havel persze akkor nem volt a köztársaság elnöke, hanem fél lábbal a börtönben volt –, vagy amikor Svájcban megcsináltam a Mihály király riportot, és Ceausescu emiatt hazahívta a nagykövetét Budapestre, mi olyan radikálisan dolgoztunk a Panorámában, éppen a rendszerváltás tudatos előkészítésén, hogy bizony újságírói körökben ez nemcsak irigységet keltett, hanem a neoliberalisok, a volt balsevisták fokozatosan, de nagyon elszántan kirekesztettek bennünket. Azt sem tudták megbocsátani, hogy óriási nemzetközi visszhangja volt ezeknek az interjúknak, különösen a Dubcekkal készített beszélgetéseimnek.

– Persze ha megmaradtál volna ugyanazon az oldalon, ahol most Várkonyi Tibor és Aczél Endre van, akkor nem lett volna bajod.

– Sosem bántottak volna. Pulitzer- és egyéb díjakkal koszorúztak volna. Állandóan foglalkoztatnának és töménének pénzzel. Soha nem bocsátják meg, hogy én valóban szembeszálltam a kommunizmussal. A Magyar Televízióban 1994-ben végrehajtották a szőnyegbombázást, amit Horn ma is tagad, pedig egy nap alatt lecserelelték, kirúgták vagy egyéb módon félretették a politikai televíziózással foglalkozó munkatársakat. Én 1995-ben elmondtam egy nyilvános fórumon, hogy ennek ellenére nem értek egyet azokkal a barátaimmal, akik azt mondják, hogy majd a nemzeti, polgári oldal győzelme után a balliberális újságírókat ki kell rakni, mint a torkos macskát a spájzból. Ebből az lett másnap a Népszabadságban, hogy én követelem: a liberális újságírókat büntessék meg és rakják ki a közszolgálati médiumokból. Itt is hazudtak, mint mindig, meghamisították a szavaimat.

– 1994 nyarán többek között téged is kiraktak a Magyar Televízióból.

– Méghozzá törvényellenesen. Bírói ítéletek igazolják ezt, még a Legfelsőbb Bíróság is megállapította, hogy törvényellenesen távolítottak el a televízióból, felrúgva az érvényes munkaszerződésemet. Ennek ellenére 1998-ban, a polgári oldal győzelme idején a megbékélés hangján szóltam, mert gondoltam a kollégák családjára is. Persze a mi családunkra nem gondoltak, amikor munka nélkül maradtunk.

– Amikor kirúgtak a televízióból 1994-ben, akkor hány éve voltál már a szakmában?

– 1958-tól vagyok a szakmában, amikor levélben jelentkeztem a Magyar Távirati Irodánál fordító újságírónak. Fel is vettek, miután öt nyelvből készítettem próba-fordítást.

– Hogyan tanultál meg ennyi nyelvet?

– Mindig imádtam a nyelveket, a magyart is, a többit is. Más teniszszek, netán kocsmába jár, én nyelveket tanultam. Így lettem MTI-s. 1961-ben kiküldtek Moszkvába. 1963 novemberében váratlanul kiutasítottak, mert mint később kiderült, túlságosan jóban voltam az akkori fiatal orosz ellenzéki költőkkel, írókkal, művészekkel. Tudomásom szerint én voltam az egyetlen „baráti országból” származó újságíró, aki nemkiváratott lett a Szovjetunióban. Az MTI vezetői azonban nagyra becsülték a munkámat, afféle büntudatot éreztek a hazahívásom miatt, és ezért az első adandó alkalommal igyekeztek kárpótolni egy londoni tudósítói kiküldetéssel, ahol öt évig voltam, egészen 1971-ig.

– Ezután jött a televízió?

– Az MTV akkori vezetője Pécsi Ferenc volt, az MTI egykori főszerkesztője, aki engem hosszú ideje csábított, hogy menjek át a televízióhoz. Így lettem a televízió utazó tudósítója 1971 őszén. Ezt csináltam mindenféle műsorokban egészen 1994-ig, közben másfél évig A hét főszerkesztője is voltam. Eltávolításom után sikerült bíróságon érvényt szerezni az igazamnak, rehabilitációban részesültem. Ez a része rendben is van, de soha egyetlen szerkesztőség sem kért fel, hogy a Magyar Televízióban végezzek bármilyen alkotómunkát. Csúpan egyetlen magán-televízió ajánlotta fel, hogy dolgozzak a számukra.

– De nyugdíjas vagy, nem?

– Persze, nyugdíjas vagyok. Sétáltatom a gyönyörű kutyámat, nevelem a fiamat, nagyon jól megvagyok, és figyelem az életet.

– Boldog vagy?

– Ezt nem így mondanám. Inkább derűs, vidám ember vagyok, ilyen voltam mindig, mindenféle csapás után, ami az életben ért. Békében élek önmagammal és a világgal is. Mindig azt mondtam magamnak, ami nem öl meg, az megerősít. Ez egy portugál mondás, amely így szól: O que nao me mata, me engorda.